

Regionale Onderbouwdag
23 mei 2012

Het kleuterbrein in beeld

Regionale Onderbouwdag 23 mei 2012

Tijdens deze regionale onderbouwdag staan we stil bij de werking van het kleuterbrein en de consequenties daarvan voor de dagelijkse praktijk. Prof. dr. R. van der Gaag, hoogleraar klinische kinder- en jeugdpsychiatrie aan het UMCN St. Radboud te Nijmegen, zal de dag met ons met een inleiding.

Het brein interactief in ontwikkeling

Het brein staat volop in het nieuws. En niet ten onrechte. Het is ongelofelijk wat het mensen brein kan. Ook al in de kleutertijd... als men zich realiseert dat het dan pas ruim vier jaar tevoren was dat dat brein zich vormde vanaf de conceptie. Nu moet gezegd worden dat er al meer dan een miljoen jaar ervaring is, waardoor de basis voorgeprogrammeerd is. Maar de kenmerken van het individuele brein vormen zich in wisselwerking met de omgeving. Deze wisselwerking begint al in de baarmoeder en zet zich bij ons allen tot op de dag van vandaag voort. De lichamelijke, motorische en taal&verstandelijke ontwikkeling zijn progressief, de sociaal-emotionele ontwikkeling is daarentegen een subtiel spel van progressie en regressie. Van een kleuter mag men cognitief al heel wat verwachten, maar ook niet teveel... de sociaal-emotionele omschakeling van de interactie in de één op één relatie naar de ontdekking van complexere sociale groepsinteracties vergt veel energie. De daarmee verbonden mogelijkheden en beperkingen zullen we de revue laten passeren.

Tijdens de twee rondes workshops op deze dag maken we de vertaalslag van kennis naar de praktijk. Het belooft een interessante dag te worden! Wanneer je ook nieuwsgierig bent geworden naar wat er in het kleuterbrein gebeurt en hoe we daarnaar kunnen luisteren, dan nodigen we je van harte uit voor deze dag.

Graag tot 23 mei a.s.!

Joke van Winden
Projectleider Regionale Onderbouwdag Marant

Datum

Woensdag 23 mei 2012

Tijd

10.00 – 16.30 uur

Locatie

Conferentiecentrum Landgoed Holthurnsche Hof. Zevenheuvelenweg 48a, Berg en Dal (bij Nijmegen)

Kosten

€235,- per persoon. (als de inschrijving vóór 16 maart bij ons binnen is, betaal je slechts €219,- per persoon!)

Informatie

Voor inhoudelijke informatie over deze Regionale Onderbouwdag kun je contact opnemen met Joke van Winden (telefoon 06 493 290 30, e-mail: j.vanwinden@marant.nl). Voor praktische informatie kun je terecht bij Marjo Brits (telefoon 0481 43 93 16, e-mail: activiteiten@marant.nl).

Workshop 1 Denken en leren in het kleuterbrein

Uitvoering door Jan van der Zwan, onderwijsadviseur HCO

Je hoort het vaak om je heen: "Je kunt niet vroeg genoeg beginnen met leren." Kleuters moeten op school al leren: dat is vastgelegd in de wet. Middels de door de overheid vastgestelde kerndoelen weten we ook wát de kleuters allemaal moeten leren. Maar nergens staat beschreven hóe en wat de voorwaarden zijn om überhaupt tot leren te kunnen komen... Als je het kleuterbrein een beetje kent begrijp je vanzelf beter hoe een kleuter leert en denkt.

In deze workshop wordt ingezoomd op het kleuterbrein. Aan de hand van aansprekende en praktijkgerichte voorbeelden en oefeningen zie je hoe je kleuters op een breinvriendelijke manier kunt begeleiden bij het denken en leren.

Aan het einde van de workshop heb jij antwoord op:

- Welke mysterieuze rol speelt de hippocampus (deel van de hersenen) in mijn klas?
- Kun je eigenlijk een ei met je hand stukknijpen?
- Spelen emoties een rol bij het opslaan van lesstof?
- 'Mindmappen' met kleuters; kan dat?
- Waar wordt het kleuterbrein eigenlijk vrolijk van?
- Bestaat breinvriendelijk rekenonderwijs?

Workshop 2 Kleuters digitaal

Uitvoering door Femke Klomp, onderwijsadviseur Marant

Driekwart van de kleuters blijkt dagelijks online te zijn. Ze snappen direct hoe een I-Pad werkt, ze zijn handig in het aanklikken van de juiste icoontjes en weten vaak het mobieltje van hun ouders te bedienen. In het onderwijs zijn multimedia niet meer weg te denken. In veel groepen hangt een digibord, werken kinderen met computers en plannen ze met een digitaal planbord. Daarbij kunnen we ons de volgende vragen stellen: Passen multimedia in het onderwijs wel bij de manier waarop kleuters leren? Hoe kunnen we met multimedia goed aansluiten bij kleuters? Wat zijn goede middelen en materialen? In deze workshop krijg je informatie over en onderzoeken we de vele mogelijkheden van het gebruik van multimedia passend bij de ontwikkeling van een kleuter. Je gaat naar huis met allerlei ideeën om de multimedia in jouw groep zo optimaal mogelijk te kunnen gebruiken.

Workshop 3 Kinderkoppie

Hoe de rijke leeromgeving bijdraagt aan de ontwikkeling van het kinderbrein

Uitvoering door Betsy van de Grift, manager en publiciste op het terrein van opvang en educatie van het jonge kind. Schrijfster van de boeken Kinderkoppie en HOERA! Het is een jongen/meisje

In de inleiding van professor van der Gaag wordt ingegaan op het kinderbrein. Maar wat kunnen opvoeders en leerkrachten met die kennis? Wat betekent het voor ons werk, voor ons handelen? In deze workshop gaan we dieper in op de ontwikkeling van het jonge kinderbrein en – vooral - de opvoedkundige en educatieve implicaties daarvan. Spelen of toch vroeg leren? Kunnen we een IQ hoger maken? Hoe staat het met de 'rijke leeromgeving' in de onderbouw van de basisschool? En hoe zit het nou ook maar weer met de verschillen tussen jongens en meisjes?

Workshop 4 Rijke Lessen in de Kleuterklas

Uitvoering door Minka Dumont, Plusklasleerkracht Amstelveen en ontwikkelaar van projecten en lesmaterialen voor hoogbegaafden

Het kleuterbrein maakt een grote ontwikkeling door. Door al vanaf de kleuterklas actief aandacht te besteden aan het stimuleren en aanspreken van denkvaardigheden zal het kleuterbrein geoefend raken in het uitvoeren van opdrachten waarbij creatief, kritisch of analytisch gedacht moet worden. Het zijn juist deze (hogere orde)denkvaardigheden die de leerlingen in de toekomst nodig zullen hebben. In deze uitdagende en interactieve workshop krijg je tips en handreikingen op

welke manier je jouw onderwijspraktijk 'rijker' en uitdagender kunt maken. Dit gebeurt met name door activiteiten die de denkvaardigheden van de kleuters ontwikkelen en stimuleren. Je leert hoe je deze activiteiten kunt vormgeven.

Workshop 5 Denken vanuit groei

Uitvoering door Anke Wennekers en Saskia van Dongen, onderwijsadviseurs Marant

"Dat kan ik niet geloven", zei Alice. "Kun je dat echt niet?" zei de koningin met spijt in haar stem, "probeer het nog eens, haal diep adem en doe je ogen dicht". Alice lachte. "Het heeft geen zin dat te proberen", zei ze, "je kunt onmogelijk dingen niet geloven". "Ik durf te zeggen dat je weinig ervaring hebt opgedaan", zei de koningin. "Toen ik net zo oud was als jij, deed ik het altijd een half uur per dag. Soms had ik al zes onmogelijke dingen gelooft voor het ontbijt".

Dit stukje uit Alice Wonderland laat zien dat geloof in je eigen leerproces een belangrijke voorwaarde is voor succes. Dat geldt voor jezelf als professional, maar ook voor de kinderen die je begeleidt. Denk maar eens aan de feedback die je ze dagelijks geeft. Draagt dit bij aan gedachte dat een kind iets wel/niet kan en daar niets aan kan doen? Of ga je uit van groei en is je feedback op de oorzaken van wel/niet slagen gericht en daag je het kind uit de volgende stap in het leren te nemen? Met uitdagende opdrachten en kort en krachtige informatie over breinleren zetten we je in deze workshop aan het denken. Je ontdekt hoe je denkt over je eigen ontwikkeling en of deze gedachten jou helpen om sneller leren mogelijk te maken. En als je wilt, kun je morgen al beginnen met anders denken. Geloof het maar!

Workshop 6 Een bewegende kleuter ontwikkelt zijn brein

Uitvoering door Brenda van der Meer, onderwijsadviseur HCO

Wanneer kleuters rondrennen, fietsen, klimmen en klauteren, ontwikkelen ze neutrale paden in hun brein. De bewegingen, vormen, kleuren, eigenschappen en snelheden worden opgeslagen. Vervolgens worden in het brein aanwezige zandpaadjes omgezet in snelwegen. Dit vindt ongemerkt plaats. Tenminste... als kinderen bewegen. Hersenwetenschappers laten steeds vaker zien dat het erg belangrijk is dat kinderen bewegen. Bewegen en leren blijken ook erg goed samen te gaan.

In deze workshop maak je kennis maken met je eigen brein en leer je hoe je beweging kunt krijgen in je cognitieve lesdoelen: een vertaalslag van theorie naar de praktijk.

Aan het einde van de workshop heb jij antwoord op:

- Wat gebeurt er in het brein als een kleuter beweegt?
- Welke onderdelen van ons brein werken er dan samen?
- Wat is het effect van bewegen op de leerprestaties van jonge kinderen?
- Waarom beweegt de steunhand bij het schrijven soms mee?
- Wat is dopamine en waarom is deze stof zo belangrijk voor ons brein en het opnemen van kennis?

Workshop 7 Head, shoulders, knees and toes!

Engelstalig onderwijs in de kleutergroep

Uitvoering door Laurence de Leeuwe, onderwijsadviseur Marant

De laatste jaren gaan er steeds meer stemmen op voor het aanbieden van Engels aan kleuters. Deze trend roept ongetwijfeld vragen bij je op. Past het leren van een tweede taal wel in deze ontwikkelingsfase? Zo ja, hoe bied je het aan in de praktijk? Methodisch of integreer je het in de activiteiten rondom je thema? Wat betekent dit voor de allochtone leerlingen? In deze workshop krijg je informatie over de werking van het kleuterbrein in relatie tot het leren van een andere taal. Ook nemen we een kijkje in de praktijk van een kleutergroep waarin Engels een vast onderdeel van het onderwijsprogramma is geworden. We gaan met elkaar in gesprek wat de consequenties kunnen zijn voor het handelen in je eigen groep.

Workshop 8 (Opvallend?) gedrag bij jonge kinderen begrijpen

Uitvoering door Leonora van Os, onderwijsadviseur Marant

Kinderen kunnen ongeremd en egocentrisch zijn. Daarnaast zijn ze niet in staat om zichzelf te beheersen. Sinds kort weten we dat dit gedrag past bij jonge kinderen, want hun hersenen zijn nog volop in ontwikkeling. Wat mag je wel verwachten van kinderen op een bepaalde leeftijd? Wanneer kan een kleuter meeleven met een ander kind? Wanneer kan een kind de situatie bekijken vanuit een ander standpunt? Binnen het ontwikkelingsvolgmodel (OVM) en het registratiesysteem KIJK! zijn de ontwikkelingslijnen voor kleuters beschreven; welk gedrag past bij welke leeftijd?

In deze workshop gaan we aan de hand van een aantal ontwikkelingslijnen in op het ontwikkelingsverloop van jonge kinderen, waardoor je meer zicht krijgt op het gedrag van jonge kinderen en eventueel probleemgedrag. De dagelijkse praktijk staat hierbij centraal: naast een theoretische inleiding gaan we in op de praktijk in de klas door middel van casusbesprekingen: Is het gedrag passend bij de leeftijd? Welke onderwijsbehoefte heeft dit kind? Wat vraagt dat van jou als leerkracht? Deze workshop kan zowel door gebruikers als niet gebruikers van de genoemde systemen gevolgd worden.

Programma

09.30 uur	Ontvangst en registratie
10.00 uur	Opening door Joke van Winden, adviseur en projectleider Marant
10.10 uur	Centrale inleiding door Prof. dr. R.J. van der Gaag, hoogleraar en kinder-jeugdpsychiater aan het UMCN St. Radboud te Nijmegen
11.30 uur	Eerste ronde workshops
13.00 uur	Lunch
14.00 uur	Intermezzo
14.45 uur	Tweede ronde workshops
16.15 uur	Einde programma, gelegenheid voor een drankje

Inschrijving

Inschrijven voor deze Regionale Onderbouwdag gebeurt online via onze website www.marant.nl. Naast de inleiding van prof. dr. R.J. van der Gaag kun je op deze dag deelnemen aan twee workshops. Wij verzoeken je om bij inschrijving tevens een derde (reserve)keuze voor de workshops aan te geven, in geval één van de twee eerste keuzes al volgeboekt mocht zijn. Wil je zeker zijn van deelname, meld je dan snel aan!

De uiterste inschrijfdatum is 13 april 2012!

Let op! Vroegboekkorting

Als de inschrijving vóór 16 maart a.s. bij ons binnen is, betaal je in plaats van € 235,- slechts €219,- per persoon.

Direct na de meivakantie ontvang je een bevestiging van aanmelding met de indeling voor de workshops en een routebeschrijving.

Annuleren

Je vindt onze annuleringsvoorwaarden op onze website www.marant.nl.